

Riktlinje för samtal om våld i nära relationer inom barnhälsovården i Region Stockholm

Förebyggande arbete inom Barnhälsovården

Barnhälsovården har en viktig roll i det förebyggande arbetet med att minska riskerna för att barn ska fara illa. Att samtala och fråga om våld i familjen är ett sätt att förebygga och uppmärksamma barn som utsätts för våld i nära relationer. Samtal med föräldrar om upplevelse av våld i nära relationer är viktigt för att kunna synliggöra barnets situation. Genom att ge föräldrar stöd och kunskap inom området kan barnets rätt till en god hälsa och utveckling samt en uppväxt fri från våld främjas. Strävan efter att etablera ett gott samarbete med föräldern får dock aldrig gå före målet att skydda och stödja barnet.

Att samtala och ställa frågor om våld

Som en del i det första hälsobesöket inom barnhälsovården ingår samtal om våld mot barn, vad som avses med begreppet och hur det påverkar barns hälsa och utveckling.

I samband med de enskilda föräldrasamtalen (EPDS och PIFF) får varje förälder muntligt besvara rutinfrågor om våldsutsatthet. Vid utfall på någon av frågorna behöver mer utforskande följdfrågor ställas.

Följande tre frågor ställs (exempel på följdfrågor i kursiverad text):

1. Har du någon gång i ditt liv blivit utsatt för våld av någon person som står dig nära, som vuxen eller barn? (Med våld menas fysiskt eller psykiskt våld men också sexuella övergrepp och kränkningar).
På vilket sätt påverkar det dig idag? Tror du att det inverkar på ditt föräldraskap eller är du rädd att det ska göra det?
2. Är du för närvarande rädd för eller begränsad av din partner eller någon annan närstående person?
När? Vad händer? Blir du knuffad? Slagen? Kontrollerad? Förlöjligad? Hotad?
3. Är ditt barn utsatt för våld på något sätt?
När? Vad händer? På vilka sätt är barnet utsatt? Finns våld mellan de vuxna i hemmet?

Som stödmaterial i samtalen kan följande användas:

Samtalsguiden *"Att prata om våld på BVC"* Här finns kunskap om våld mot barn och förslag på formuleringar och ingångar till samtalen. Kan beställas från Barnhälsovårdsenheten. Finns också som PDF på kunskapsstodforvardgivare.se

Föräldrabroschyren *"Våld och bråk i familjen"* Lämnas till alla föräldrar i samband med det första hembesöket eller vid behov i samband med andra samtal. Skrivs ut från kunskapsstodforvardgivare.se

Dokumentation

Syftet med dokumentation i patientjournalen är i första hand att bidra till en god och säker vård, men den är även till för uppföljning och utveckling av verksamheten. Dokumentationen ska också kunna fungera som en informationsskälla för rättsliga krav och processer. Dokumentationen kan röra sådant som framkommer i samtal, observationer eller undersökningar.

Dokumentation av samtal om våld i barnets journal

Dokumentationen i barnets journal formuleras utifrån ett barnperspektiv. I journalen ska barnets hälsa, utveckling samt vidtagna åtgärder kunna följas.

Vid dokumentation som handlar om att **ställa frågor** om våld används alltid termer som är dolda för Journalen/1177. Hela journalmallen 'Undantagna sökord - Journalen via Nätet' är dold och hittas i Take Care under Lägg till mall/Undantagna sökord – journal via nätet, se nedan för instruktion hur du hittar mallen.

Dokumentation om att **information givits** behöver inte göras dolt för Journalen/1177.

Dokumentation av samtal om våld på hembesöket

Dokumentera att information om våld mot barn givits under valfri term i barnets journal.

Dokumentation av frågor om våldsutsatthet

Hämta journalmallen 'Undantagna sökord - Journalen via Nätet'. Använd termen 'Tillfrågad om våld och övergrepp' och välj svarsalternativ utifrån vad föräldern svarar. Skriv i fritext att frågor om våldsutsatthet ställts och till vilken vårdnadshavare, till exempel: *"Ställt frågor om våldsutsatthet till mor enligt riktlinje"*. Använd gärna fraslexikon.

Vid utfall skriv i fritext vilken fråga som givit utfall, dvs om det gäller pågående våldsutsatthet, tidigare våldsutsatthet, eller om barnet är utsatt för våld. De uppgifter som bedöms ha relevans för barnets hälsa och utveckling ska dokumenteras i barnets journal. Således ska åtgärder som

Barnhälsovårdsenheten

vidtas dokumenteras i journalen, tex kontakt förmedlad/remiss till psykolog, allmänläkare eller psykiater.

Dokumentation av samtal om våld i vårdnadshavarens journal

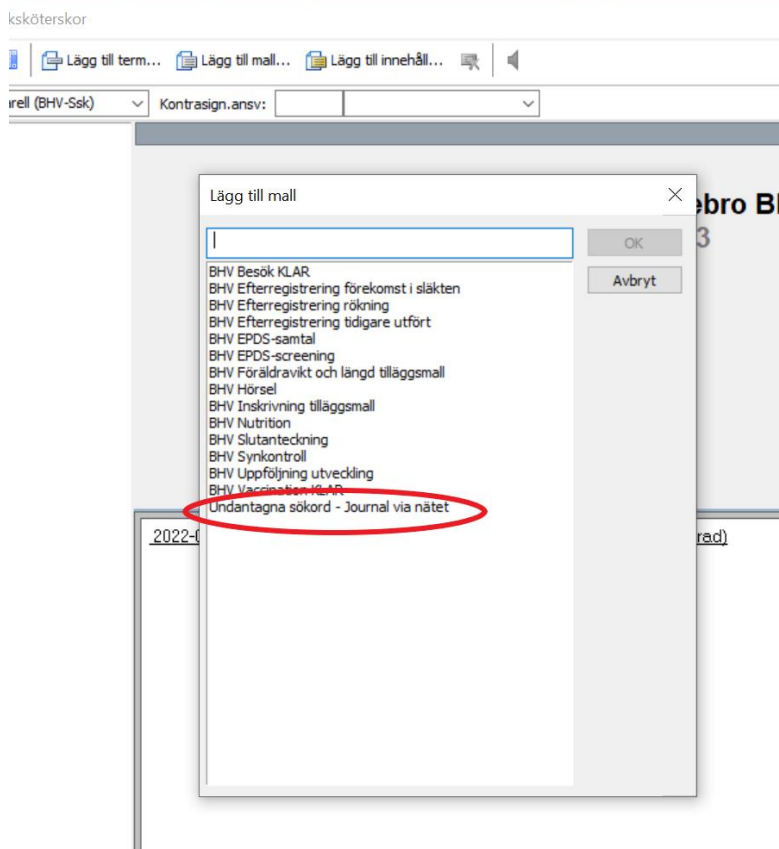
Utfall som rör vårdnadshavaren och som leder till en åtgärd eller hänvisning ska också dokumenteras i vårdnadshavarens journal.

Informera vårdnadshavaren om att dokumentation görs i dennes journal och använd termer som är dolda för Journalen/1177.

Menprövning

Undantagna sökord blir synliga vid utskrift av journalen. Inför utlämnande av pappersjournal till vårdnadshavare ska alltid en så kallad menprövning göras. Menprövning innebär att en granskning av journalen görs innan utlämnande av journalhandling för att bedöma om uppgifter i journalen skulle kunna antas orsaka hot eller våld mot uppgiftslämnaren eller dennes närstående. Menprövningen kan innebära att vissa journaluppgifter stryks innan journalen lämnas ut till vårdnadshavaren. Huvudregeln är att en menprövning ska göras enligt 25 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen innan uppgifter om en patient får lämnas ut. Inom hälso- och sjukvården gäller i första hand att verksamhetschef eller motsvarande fattar beslut om utlämnande av journaluppgifter. Det sker lämpligen efter samråd med den ansvariga personalen.

Så här hittar du mallen 'Undantagna sökord - Journal via Nätet':

Anmälan till socialtjänsten enligt kap 14 § 1 SoL

Hälso- och sjukvårdens ansvar

Hälso- och sjukvårdspersonal som arbetar inom barnhälsovården är enligt Socialtjänstlagen (kap 14. 1 a § SoL) skyldig att göra en anmälan till socialtjänsten vid misstanke eller kännedom om att barn far illa.

Så långt det är möjligt bör åtgärder ske i samråd med vårdnadshavaren, men om det inte är möjligt måste barnhälsovården verka för barnets bästa. Det gäller även om misstankarna efter utredning kan visa sig vara felaktig eller icke bevisbara. Vid misstanke om allvarliga missförhållanden/brott till exempel barnmisshandel och sexuella övergrepp **ska vårdnadshavaren inte informeras om anmälan.**

Både barnet och föräldrarna behöver hjälp när barnet far illa.

Socialtjänstens ansvar

Socialtjänsten ansvarar för att utreda när barn utsatts för våld, vilket även inkluderar barn som lever i en miljö där det förekommer våld mellan vuxna. Socialtjänsten ska även bedöma barnets behov av stöd och skydd samt risken för att barnet kommer att utsättas för eller bevittna ytterligare våld. Socialtjänsten bör vidare utreda om någon åtgärd behöver vidtas i fråga om vårdnad, umgänge, förmyndarskap eller målsägandebiträde.

Socialtjänsten har alltid en juridisk möjlighet att utifrån en anmälan ge återkoppling om utredning påbörjats eller inte.